

Position Paper Energie-Nederland

Hoge energieprijzen en de invoering van het prijsplafond

ten behoeve van de Hoorzitting en het Notaoverleg op 10 november 2022

Voorafgaand aan de hoorzitting en het notaoverleg wil Energie-Nederland graag relevante informatie delen met de Tweede Kamer. De belangrijkste onderwerpen die we onder de aandacht willen brengen zijn:

1. De huidige ontwikkeling van contractprijzen in de energiemarkt zijn een momentopname en het resultaat van hoge en volatiele groothandelsprijzen en een keuze voor een energiesysteem in NL waar gas een grote rol speelt. Deze inkoopkosten en risico-opslagen vormen het grootste deel van de contractprijs van kleinverbruikers, samen met overheidsheffingen en netkosten. De leverancierskosten (incl. marge) vormen slechts een zeer beperkt onderdeel van de contractprijzen
2. De energieleveranciers zetten alles in het werk om te zorgen dat het prijsplafond vanaf 1 januari 2023 van kracht kan zijn om zo huishoudens de benodigde verlichting en zekerheid te geven. De te ontvangen subsidie van de overheid wordt volledig één-op-één doorgegeven aan kleinverbruikers en de energieleveranciers willen en kunnen hier op geen enkele manier aan verdienen.
3. De energiebedrijven zijn het eens dat zorgvuldige controle nodig is en begrijpen de zorgen over eventuele overwinsten. Binnen de regeling worden verschillende mechanismen ingebouwd om oneigenlijk gebruik van de regeling te voorkomen. Daarnaast controleert de ACM leveranciers al op het hanteren van redelijke prijzen. We zijn als leveranciers bereid om mee te denken over hoe nog meer transparantie geboden kan worden. Het vaststellen van een vaste (bruto) marge is niet mogelijk vanwege de grote variëteit tussen leveranciers en jaar-op-jaar en heeft negatieve consequenties.
4. De Kamerbrief van deze week beschrijft een mogelijk andere regeling vanaf 1 maart, Energie-Nederland dringt er op aan om vanaf het begin één regeling te hanteren om onoverkomelijke uitvoeringsproblemen te voorkomen.

Energie-Nederland en haar leden zijn de Vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat van de Tweede Kamer erkentelijk voor de uitnodiging aan de energieleveranciers Eneco, Essent en Greenchoice voor de hoorzitting op donderdag 10 november 2022 over de hoge energieprijzen en de invoering van het prijsplafond. Gezien het grote belang voor alle energieleveranciers doen wij als Energie-Nederland een gezamenlijke inbreng voor de hoorzitting en het notaoverleg.

De huidige hoge energieprijzen die worden veroorzaakt door de oorlog in Oekraïne hebben een grote maatschappelijke impact. Het is belangrijk dat de energierekening betaalbaar blijft voor kleinverbruikers. De leden van uw Kamer hebben in verschillende debatten aangedrongen op maatregelen die hierin voorzien. Energie-Nederland deelt deze wens.

Vanaf begin mei heeft Energie-Nederland bij het Kabinet aangedrongen om met de verschillende betrokken overheden en maatschappelijke organisaties naar mogelijkheden te zoeken om de lagere inkomens te helpen. Sinds begin augustus hebben er verschillende

voorstellen op tafel gelegen om hierin te voorzien. Helaas zijn deze oplossingen door uitvoeringsproblemen bij de verschillende overheidsdiensten onmogelijk gebleken.

Een paar dagen voor Prinsjesdag heeft het Kabinet gekozen voor het voorstel van PvdA en Groenlinks. Het kabinet heeft de energieleveranciers gevraagd deze maatregel uit te voeren. Het op korte termijn vormgeven en instellen van het prijsplafond voor kleinverbruikers is essentieel om kleinverbruikers te ondersteunen in hun energiekosten en tegelijkertijd een grote uitdaging. Energie-Nederland heeft de afgelopen weken intensief samengewerkt met de overheid teneinde alles in het werk te stellen om te zorgen dat het prijsplafond vanaf 1 januari 2023 van kracht kan zijn en zo huishoudens de beoogde verlichting en zekerheid te geven. Met de uitvoering van zowel de regeling om in november en december 2022 €190 tegemoetkoming uit te keren én het prijsplafond in 2023 nemen de energieleveranciers daarbij een grote taak op zich om dit namens de overheid uit te voeren. Gezien de enorme aanpassingen die daarvoor moeten worden gedaan in de factureringssystemen en de korte tijd die hiervoor beschikbaar is dit een majeure opgave voor de energieleveranciers.

Hieronder geven wij de belangrijkste onderwerpen weer. In de bijlage vindt u vervolgens de gedetailleerde toelichting en ondersteunende informatie en grafieken.

De totstandkoming van de overeengekomen contractprijs voor kleinverbruikers

De prijs die kleinverbruikers betalen voor hun energie is opgebouwd uit een aantal componenten, waarvan de kosten van de leveranciers, inclusief de marge slechts een minimaal deel uitmaken. Het aandeel van de leverancierskosten vormt meestal minder dan 5% van de finale contractprijs, waarvan de daadwerkelijke marge - naast andere kostencomponenten zoals IT, de helpdesk, etc. - slechts een beperkt onderdeel is. Deze leverancierskosten omvatten alle kosten die de leveranciers maken om hun rol in het energiesysteem te kunnen vervullen. De leverancierskosten verschillen tussen leveranciers en tussen energieproducten vanwege variëteit in o.a. strategie, bedrijfsmodel, productpositionering, en kostenallocatie.

Wholesaleprijzen, marktomstandigheden en risico's

Het grootste deel van de contractprijs wordt bepaald door inkoopprijs van energie. De inkoopprijs wordt bepaald door de groothandelsprijzen, waarbij leveranciers hun inkoop zo moeten afstemmen dat zij voor elk moment exact voldoende energie hebben ingekocht om tegemoet te komen aan het verbruik van hun klanten. De uiteindelijke contractprijs bestaat voor 60 tot 80% uit de groothandelsenergieprijs en risico-opslagen. Deze groothandelsprijzen worden op de energiemarkt bepaald. Omdat het Nederlandse elektriciteitsproductie-park voor een groot deel bestaat uit gascentrales (ca. 50% van het opgesteld productievermogen) ligt de huidige hogere gasprijs daarmee ook aan de basis van de hogere elektriciteitsprijzen. Gezien de gasprijs door de markt bepaald wordt is de enige structurele manier om prijzen te dempen versneld inzetten op minder gas- en elektriciteitsverbruik door besparing en de uitbouw van hernieuwbare energie.

De energieleveranciers hebben een belangrijke functie in het balanceren van vraag en aanbod. Indien er te weinig aanbod is op een bepaald moment, zitten gebruikers zonder stroom of verwarming. Indien zij te veel energie aanbieden, kan het netwerk worden overbelast. Dit is een complexe uitdaging, waarbij leveranciers de risico's die hieraan zijn verbonden proberen te beperken om de kosten voor de klanten zo laag mogelijk te houden. De huidige marktomstandigheden zijn erg volatiel, met hoge en sterk

fluctuerende groothandelsprijzen tot gevolg. Deze hogere risico's zorgen ervoor dat de onvermijdelijke risico-opslagen de finale klantprijs verhogen. De verschillen in met name groothandelskosten, en daaraan gerelateerde risico's, zowel tussen leveranciers als van jaar-op-jaar, maakt het onmogelijk om de kostenopbouw van leveranciers - en de daaruit resulterende marges - in historisch perspectief of sectorbreed te vergelijken en te beoordelen.

Vergelijking met het buitenland

West-Europa wordt momenteel sterk getroffen vanwege zijn afhankelijkheid van Russisch gas, en de onmogelijkheid om op korte termijn de gasaanvoer vanuit andere regio's voldoende op te schalen, of om de productiecapaciteit van andere energiebronnen significant te verhogen. Vanwege de hoge afhankelijkheid van gas in Nederland, voor zowel elektriciteit als verwarming, hebben de hoge en volatiele groothandelsprijzen een sterkere impact op de Nederlandse contractprijzen dan in sommige omliggende landen.

Tijdelijk nauwelijks vaste prijscontracten

De energieleveranciers begrijpen dat vaste contractprijzen voor (een deel van) de klanten de gewenste zekerheid biedt over de prijs die ze zullen betalen. De hoge en volatiele groothandels-prijzen maken het echter voor leveranciers momenteel onhaalbaar om betaalbare vaste prijzen in de markt te zetten zonder buitensporige financiële risico's te lopen. Een beperkt aanbod van vaste leveringsprijzen is ook zichtbaar in omliggende landen. Op het moment dat de groothandelsprijzen voor energie op termijn weer enigszins stabiliseren, en in combinatie met de gewijzigde regels voor de opzegvergoeding, zullen de leveranciers weer kunnen inzetten op vaste prijzen kunnen aanbieden zoals voorheen het geval was.

Voorgenomen tijdelijke prijsplafond en de gevolgen voor kleinverbruikers en energieleveranciers

In 2023 zullen klanten tot het plafondvolume de vastgestelde plafondprijs betalen voor gas, warmte en elektriciteit. Boven het plafondvolume betaalt de klant de contractprijs zoals afgesproken met de leverancier. Om het verschil tussen de overeengekomen contractprijzen en de vastgestelde plafondprijs op te vangen stelt het Rijk leveranciers een subsidie ter beschikking. Energieleveranciers geven op deze manier de hiervoor ontvangen subsidie van het Rijk volledig en één-op-één door aan de klant.

De korting wordt zoveel mogelijk direct verwerkt in het maandelijkse termijnbedrag van de klant, om zo een onmiddellijke verlaging van de energiekosten van de consument te realiseren. Op de eindrekening wordt de korting zichtbaar als verschil tussen de plafondprijs en de overeengekomen contractprijs.

Om consumenten korting te kunnen geven op hun termijnbedragen zullen leveranciers een maandelijks subsidievoorschot ontvangen van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De energie-leveranciers begrijpen uiteraard dat hier zorgvuldige controle op moet plaatsvinden en zijn bereid tot volledige transparantie. In nauw overleg tussen RVO, EZK en Energie-Nederland wordt een zorgvuldige methodiek uitgewerkt met gebruik van herleidbare gegevens uit bronsystemen, waarbij de subsidieverstrekking controleerbaar is door RVO. Met deze subsidiebevoorschotting zijn de energieleveranciers in staat om de regeling voor hun klanten uit te voeren, en de maandelijkse termijnbedragen van klanten direct te verlagen, zonder hun eigen financiële positie in gevaar te brengen. RVO houdt toezicht op de juiste toepassing van de subsidie middels

risico-gerichte controle en heeft hiervoor een verschillende instrumenten tot haar beschikking.

Bezorgdheid over overwinsten

Energie-Nederland begrijpt de bezorgdheid van de Tweede Kamer over eventuele overwinsten die zouden kunnen ontstaan door het prijsplafond en geeft graag inzicht in hoe deze zorgen bij de uitwerking zijn geadresseerd:

- Alle compensatie naar de kleinverbruikers: De subsidiebedragen die de overheid uitkeert aan leveranciers ten behoeve van het prijsplafond komen volledig bij de klanten terecht, de leveranciers fungeren louter als doorgeefluik. Er zijn voldoende controlemechanismen geïntegreerd om dit te verzekeren, zoals een onafhankelijke accountantcontrole op het overeenkomen van de ontvangen bedragen met de gegeven korting, en een clawback wanneer bedragen niet volledig correct zijn doorgezet
- Geen staatssteun aan energieleveranciers: Het prijsplafond is geen financiële steun van de Nederlandse overheid aan de energieleveranciers, maar een korting op de energieprijzen aan kleinverbruikers - energieleveranciers voeren slechts uit;
- Het prijsplafond heft de vrije marktwerking niet op en zal de contractprijzen niet beïnvloeden. Een groot deel van de klanten zal nog steeds méér energie verbruiken dan het deel dat onder het prijsplafond zal vallen. Leveranciers die (te) hoge contractprijzen hanteren zullen ongewijzigd te maken krijgen met overstappende klanten en zullen niet competitief zijn.

Het bestaande toezichtsmechanisme van de ACM (vangnetregulering), is reeds relatief strikt en controleert dat de contractprijzen redelijk zijn. Leveranciers moeten aan de ACM alle nieuwe of gewijzigde contractprijzen aanmelden waarna ACM de redelijkheid van de de contractprijs toetst. Indien prijzen (te) hoog lijken volgt er verder onderzoek door ACM, waarbij de leveranciers meer inzicht moeten geven in de opbouw van hun interne kosten. Indien nodig wil Energie-Nederland graag verder mee denken over hoe meer transparantie geboden kan worden en hoe dit toezicht kan worden geïntensiveerd.

Aanvullende margeregulering d.m.v. het hanteren van een (bruto) marge is volgens Energie-Nederland daarom overbodig en niet doelmatig om de bezorgdheid over overwinsten te adressen. Vanwege de grote variëteit in (inkoop)kosten bij energieleveranciers is het onhaalbaar om een sectorbrede vaste marge in te voeren (zoals ACM ook heeft aangegeven).

Ten slotte

Marge-controle: Energie-Nederland is bezorgd over een mogelijke introductie van een nieuwe regeling per 1 maart waarin een additioneel controle-mechanisme wordt toegevoegd. Het introduceren van een volledig nieuwe regeling vanaf 1 maart zal tot verschillende verreken-, implementatie- en communicatie uitdagingen leiden. Energie-Nederland dringt er op aan om vanaf het begin één regeling te hanteren om uitvoeringsproblemen te voorkomen.

Blokverwarming en blokelektriciteit: Het Kabinet geeft t.a.v. blokaansluitingen aan dat een regeling voor blok-aansluitingen (meerdere huishoudens achter een aansluiting) onder coördinatie van de Belastingdienst wordt uitgewerkt. Energie-Nederland heeft vanaf de eerste aankondiging van het prijsplafond aandacht gevraagd voor deze huishoudens. Voor energieleveranciers is het niet mogelijk om een bijdrage te leveren aan de uitvoering van

een regeling, omdat blok-aansluitingen niet bekend zijn bij leveranciers. Het is goed dat het Kabinet met de Belastingdienst en de betrokken beheerders van deze aansluitingen naar een oplossing zoekt.

Terugdraaien tijdelijke belastingsverlagingen: Het Kabinet zal de maatregelen voor de energierekening voor 2022 - verlaging energiebelasting en verlaging btw naar 9% - beëindigen per 1 januari 2023. Aangezien de groothandelsprijzen voor energie voor 2023 hoog en volatiel lijken te blijven, en de ACM verwacht dat de kosten van de netbeheerders zullen stijgen, is het te verwachten dat de gemiddelde contractprijzen zullen stijgen per 1 januari 2023, vanwege redenen die buiten de controle van de energieleveranciers liggen. Energieleveranciers zijn verplicht om hun contractprijzen inclusief btw en energiebelasting naar de klant te communiceren. Omdat ACM van mening is dat dit 30 dagen van tevoren dient plaats te vinden, zullen de hogere contractprijzen al eind november naar klanten worden gecommuniceerd.

Samenwerking met de overheid: Alle inzet van de energieleveranciers is gericht op de start van het prijsplafond per 1 januari 2023. Energie-Nederland benadrukt dat energieleveranciers dag en nacht werken aan de invoering van het prijsplafond om daarmee de overheid te helpen bij het uitvoeren van deze complexe regeling. Energieleveranciers hebben zich hieraan verbonden om de zorgen over de betaalbaarheid van de energierekening bij hun klanten te verlagen. Energie-Nederland is daarom blij met de waardering die de minister uitspreekt voor de samenwerking met de energieleveranciers die daarmee het prijsplafond in zo'n korte tijd mede mogelijk maken.

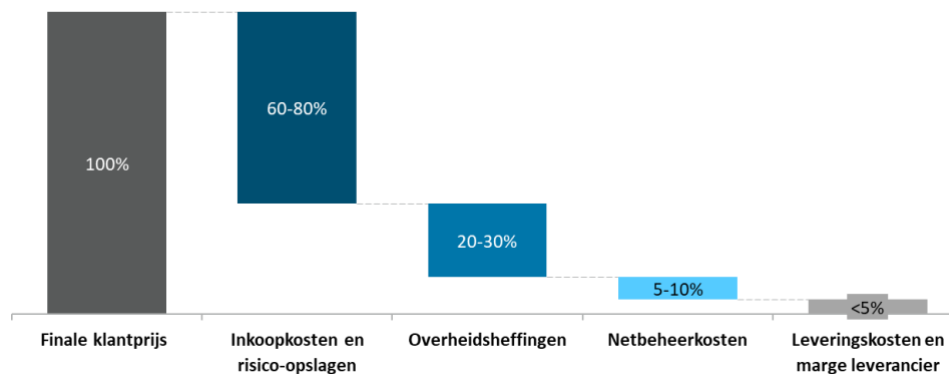
Bijlage

1. Inzicht in werking energiemarkt en contractprijzen

1.1. Opbouw van de contractprijs voor kleinverbruikers voor elektriciteit en gas

De prijs die kleinverbruikers betalen voor hun energie is opgebouwd uit een aantal componenten, waar de leveringskosten van de leveranciers, inclusief de marge slechts een minimaal deel van uitmaken:

- I. **De groothandelsinkoopkosten van energie**, en gerelateerde opslagen bij het inkopen van die energie
- II. **De heffingen** vastgesteld door de overheid
- III. **De kosten voor het beheer** van de netwerk-infrastructuur, bepaald door de netbeheerders
- IV. **De leveringskosten** die de leveranciers maken om de energie te leveren, en hun marge

Figuur 1: Illustratie van opbouw van de contractprijs in 2022

De inkoopkosten van energie vertegenwoordigen veruit het grootste deel van de finale contractprijs (momenteel 60-80%). Deze groothandelsinkoopkost is de prijs die leveranciers betalen om de energie in te kopen die hun klanten nodig hebben. De groothandelsinkoopkost wordt bepaald door de dynamiek tussen vraag en aanbod voor energie in de internationale context. Het spreekt voor zich dat leveranciers geen invloed hebben op deze groothandelsprijzen, aangezien zij de prijzen betalen die op de internationale energiemarkt worden gezet. De inkoopkosten verschillen wel tussen de leveranciers, vanwege verschillen in inkoopstrategie en inkoopmomenten, wat een significante impact heeft op de finale klantprijzen, en de verschillen hierin tussen leveranciers. Bovendien is de inkoopstrategie van de leveranciers niet statisch en kunnen ze deze continue wijzigen om in te spelen op de evoluerende marktsituatie. Vanwege de volatiliteit van de groothandelsprijzen, voegen de leveranciers risico-opslagen toe, om de risico's van deze volatiliteit te kunnen afdekken (zie paragraaf 1.2 en 1.3 hieronder). De groothandelsinkoopkost is sinds het begin van dit jaar door de oorlog in Oekraïne en de beperkt gevulde gasvoorraden sterk gestegen, en de stijging van deze kosten is de oorzaak

van de huidige energiecrisis en de noodzaak voor ondersteunende maatregelen. De groothandelsprijzen voor 2023 lijken voorlopig hoog en volatiel te blijven.

De overheidsheffingen op de energieprijzen vertegenwoordigen momenteel 20-30% van de finale contractprijs (vóór de stijging van de energiegroothandelsprijzen was dit aandeel groter). In Nederland bestaat deze component uit BTW, de Energiebelasting, en de Opslag Duurzame Energie (ODE). De hoogte ervan wordt bepaald door de overheid, die deze dit jaar ook (tijdelijk) heeft verlaagd om de finale consumentenprijzen te drukken (verlaging van de BTW van 21% naar 9% voor 2022). Het voornemen van het Kabinet om deze BTW-verlaging en de verlaging van de energiebelasting per 1 januari 2023 terug te draaien zal een prijsopdrijvend effect hebben op de finale klantprijzen.

De netbeheerkosten vertegenwoordigen momenteel 5% tot 10% van de finale contractprijs. De netbeheerder gebruiken deze bijdragen voor het financieren van het onderhoud en de ontwikkeling van de transport- en distributie infrastructuur voor gas en elektriciteit. De verschillende regionale netbeheerders bepalen zelf de precieze hoogte van de netbeheerkosten voor kleinverbruikers in hun werkingsgebied. In 2022 betaalde een huishouden gemiddeld 397 euro aan transportkosten volgens de ACM. ACM verwacht dat de netbeheerkosten – op basis van de huidige voorstellen van de netbeheerders – zullen stijgen naar 513 euro, wat een verder opdrijvend effect heeft op de finale klantprijzen.

Het aandeel van de leverancierskosten bedraagt doorgaans aanzienlijk minder dan 5% van de finale contractprijs, waarvan de marge – naast andere kostencomponenten – één onderdeel is. De leverancierskosten omvatten alle kosten die de leveranciers als bedrijf maken om hun functie te vervullen. Dit houdt onder andere de kosten voor het bedienen van klanten (vb. het beantwoorden van klantvragen via alle verschillende kanalen), operationele kosten (vb. verzorgen facturering, IT-systemen), financieringskosten en een redelijke marge. De leverancierskosten verschillen sterk tussen leveranciers en tussen energieproducten vanwege variëteit in o.a. strategie, bedrijfsmodel, productpositionering, kostenallocatie. Een aantal voorbeelden die illustreren waar deze verschillen vandaan kunnen komen:

- **Verschillen in bedrijfsstrategie- en model:** Sommige leveranciers kiezen voor een lage klantenbedieningskost door volledig digitaal te werken. Zij organiseren zich dus volgens een bedrijfsmodel waar klanten via een selfservice portal (website/app) hun verbruik en betalingen kunnen opvolgen. Dit vermindert de kosten, maar langs de andere kant hebben deze leveranciers vanwege het beperkte persoonlijke klantencontact een lagere kans om bijv. zonnepanelen of warmtepompen te verkopen om klanten te verduurzamen. Beide modellen verrijken het marktaanbod voor consumenten, maar leiden tot een hele andere kostenstructuur en marge per klant.
- **Verschillen tussen energieproducten:** Bepaalde producten kunnen een hogere bruto-marge hebben, omdat klanten een hogere betalingsbereidheid hebben voor deze schaarse propositie
- **Verschillen in kostenallocatie:** Bepaalde overkoepelende kosten moeten worden gealloceerd (vb. Operationele kosten en IT). Afhankelijk van de leveranciers kunnen deze kosten gealloceerd worden over verschillende landen, verschillende merken, producten, klantsegmenten.

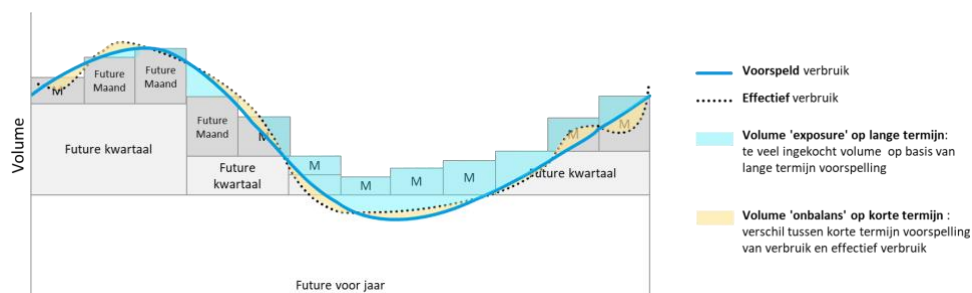
De verschillen in met name groothandelsinkoopkost en leverancierskosten, zowel tussen leveranciers als van jaar-op-jaar, maakt het niet mogelijk om op een goede manier de kostenopbouw van leveranciers -en hun resulterende marges- historisch of sectorbreed te vergelijken. Er is namelijk grote variëteit tussen de marges van leveranciers, en de marge van elke leverancier fluctueert ook over de tijd vanwege een samenloop van allerlei factoren.

1.2. Inzicht in energie-inkoopcontext en impact op contractprijzen

De inkoopprijs van energie wordt bepaald aan de hand van de groothandelsprijzen van energie, waarbij leveranciers hun inkoop zo moeten afstemmen dat zij voor elk moment net voldoende energie hebben ingekocht tegen de juiste prijs om tegemoet te komen aan het verbruik van hun klanten. Omdat dit energieverbruik onmogelijk exact te voorspellen ver op voorhand, kopen zij energie in volgens verschillende tijdshorizonten. We onderscheiden hierbij:

- Forward-contracten of 'futures': Hierbij kopen leveranciers een hoeveelheid energie (elektriciteit of gas) voor een bepaalde tijdsperiode (maand, kwartaal, jaar) in de toekomst
- Spot-exchange prijzen: Hierbij wordt één dag vooruit energie ingekocht voor de volledige dag of een specifiek uur. Met dit instrument kunnen leveranciers dagelijkse fluctuaties in vraag- en aanbod balanceren.
- 'Intrahourly balancing': Om resterende onbalans tussen vraag en aanbod in 'real-time' af te stemmen

De groothandelsinkoopkost van energie is dus het resultaat van de combinatie van bovenstaande inkoopcontracten.

Figuur 2: Illustratief voorspeld en effectief volumeprofiel van een klant

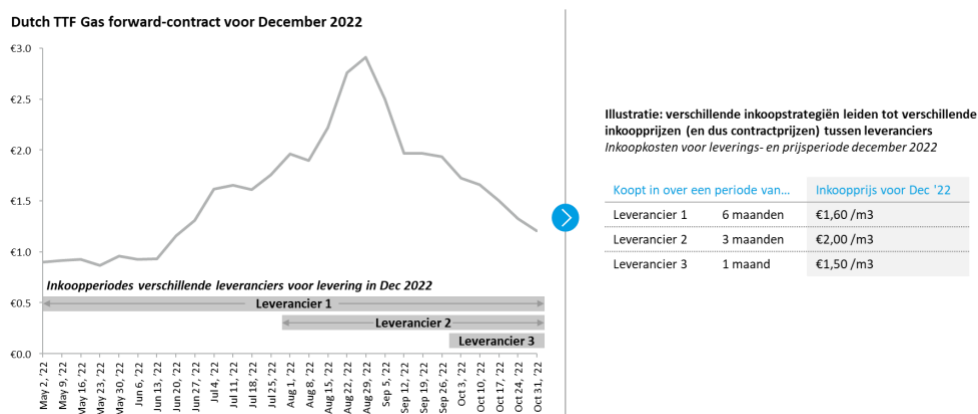
De inkoopkosten tussen leveranciers variëren als gevolg van verschillen in inkoopstrategie- en timing. Eén leveranciers zal bijvoorbeeld een groot deel van zijn energie voor maand X reeds gespreid over de 6 maanden ervoor inkopen via forward-contracten. Een andere leveranciers verkiest om dit in 3 maanden te doen. Aangezien groothandelsprijzen voortdurend veranderen, hebben deze spelers dus een andere inkoopkost voor maand X.

Daarnaast hangt de inkoopkost ook af van de assetposities van een bedrijf. Leveranciers die deel uitmaken van een overkoepelende bedrijfsentiteit die ook eigen productie-assets bezit leveren vaak eerst de eigen klanten met de zelfgeproduceerde energie om zo hun

gebruik te optimaliseren en daarmee het risico op investeringen te verminderen. De capaciteit van eigen productie-assets beïnvloeden dus wanneer en hoeveel energieleveranciers moeten inkopen. *Een voorbeeld:* Een leverancier die veel windmolens in zijn portfolio heeft, moet rekening houden met de onvoorspelbare productie van deze units (vanwege onvoorspelbaarheid wind en weer) en moet ter compensatie op sommige momenten veel elektriciteit in- of verkopen op korte termijn. Aangezien elke leverancier een andere assetpositie heeft, zal elke inkoopstrategie anders zijn.

In deze context van de energiemarkt is het logisch dat leveranciers niet allemaal op hetzelfde moment op dezelfde manier reageren op prijsevoluties in de markt. Omdat de inkooprijzen voor leveranciers verschillen, zullen ook de klantrijzen verschillen. Leveranciers met een langere inkoop-periode kunnen bijvoorbeeld langer niet reageren op stijgingen van de groothandelsprijs en hun prijs behouden, maar langs de andere kant worden dalingen in de groothandelsprijs trager gereflecteerd in een dalende contractprijs

Omdat elke leverancier zijn energie-inkopen gespreid inplant, houdt dit als gevolg ook in dat vanwege de verschillende inkoop-horizonnen en momenten, stijgingen en dalingen op de markt voor forward-contracten niet direct 1-op-1 door zijn te vertalen in lagere klantrijzen, omdat de inkoopkosten over een langere tijdshorizon zijn opgebouwd.

Figuur 3 3: Illustratief voorbeeld van impact van verschillen in inkoopstrategie

1.3. Inzicht in risico's die energieleveranciers moeten beheren

De energieleveranciers hebben een belangrijke functie in het balanceren van vraag en aanbod. Indien er te weinig aanbod is op een bepaald moment, zitten gebruikers zonder stroom of verwarming. Indien zij te veel energie aanbieden, kan het netwerk worden overbelast. Dit een complexe uitdaging, waarbij leveranciers deze risico's moeten beperken om de kosten voor de klanten te beperken:

- a) **Volumerisico:** Zowel de marktvraag als het marktaanbod zijn volatiel. De marktvraag is afhankelijk van een aantal factoren zoals het weer en het aantal klanten op een specifiek moment. Het energie-aanbod is onzeker door de onvoorspelbaarheid met betrekking tot de beschikbaarheid van productiecapaciteit (vb. juiste omstandigheden voor wind/zon, onverwacht uitvallen energiecentrales, aanlevering

van grondstoffen). Via de voornoemde forward- en spotcontract moeten de leveranciers dit risico echter beheeren

- b) Prijsrisico:** Zoals blijkt uit Figuur 2 hierboven, zijn energieprijzen volatiel (en deze volatiliteit is nog significant toegenomen door de huidige onzekerheid met betrekking tot gasleveringen). Leveranciers zijn echter wel verantwoordelijk dat zij op voorhand voldoende energie hebben ingekocht. Zij lopen dus continu het risico dat zij op de verkeerde momenten hebben ingekocht (wanneer de prijs bovengemiddeld blijkt te zijn). Uiteraard moeten zij dit risico zo goed mogelijk beheeren, opdat hun inkoopkost gedekt wordt door de contractprijs

De huidige marktomstandigheden zijn erg volatiel, met hoge en sterk fluctuerende groothandelsprijzen tot gevolg. Dit vergroot de risico's die die leveranciers nu lopen, in vergelijking met de situatie van bijvoorbeeld het voorgaande jaar (voor het uitbreken van de huidige energiecrisis). Het beperken van volume- en prijsrisico's vraagt nu meer risicomitigatie van de leveranciers, aangezien de verhoogde marktvolatiliteit de potentiële negatieve financiële impact van het verkeerd beheeren van deze risico's vergroot.

De hogere risico's zorgen er daarmee ook voor dat risico-opslagen de finale klantprijs verhogen. Als het niet mogelijk is voor leveranciers om het volume- en prijsrisico volledig af te dekken, nemen de risicopremies toe. De hogere energieprijzen betekenen ook dat de totale bedragen 'at risk' groter worden; voor dezelfde hoeveelheid energie moeten leveranciers immers meer inkoopkosten maken. Dit verhoogt de risicopremies verder.

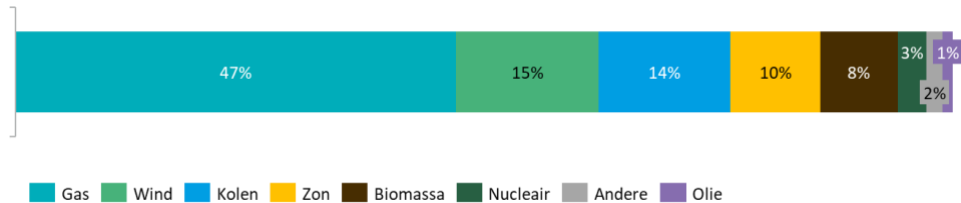
1.4. Energieprijs is afhankelijk van de macro-economische context

De klantprijs wordt momenteel voor 60 tot 80% bepaald door de groothandelsprijzen en deze prijzen worden op de energiemarkt bepaald via de economische vraag en aanbod dynamiek. De verlaging van het aanbod van gas vanuit Rusland verhoogt de prijzen. Echter zijn er in de energiemarkt enkele specifieke punten die de prijzen in een specifiek land beïnvloeden.

De groothandelsprijs wordt sterk beïnvloed door de energie-mix van een land. Om voldoende elektriciteit te produceren rekenen landen op een divers aanbod van productiecapaciteit uit verschillende bronnen (vb. hernieuwbaar, nucleair, steen/bruinkool, gas, olie...). Al deze bronnen worden gecombineerd om aan de energievraag te voldoen. Gebeurt dat niet dan valt de elektriciteit uit. De productiekost voor een kWh elektriciteit verschilt uiteraard tussen deze bronnen. Er is echter slechts één groothandelsprijs voor elektriciteit (en niet één voor elke bron). Dit betekent dat de groothandelsprijs wordt bepaald door de duurste energiebron die ingezet moet worden op dat moment om aan de volledige energievraag te voldoen, ook wel de 'marginale energiebron'. Dit daar vraag en aanbod van elektriciteit altijd exact in balans moet zijn.

In Nederland is die marginale energiebron momenteel vaak gas, omdat een groot deel van het Nederlandse productie-park bestaat uit gascentrales (ca. 50% van het opgesteld productievermogen), waar andere landen een sterk afwijkende energiemix hebben. Gas is momenteel wereldwijd schaars, wat leidt tot een globale verhoging van de gasprijs. Nederland is echter bovenmatig afhankelijk van gas, zowel voor elektriciteit als voor verwarming. Dit betekent dat de groothandelsprijs vaker gedefinieerd door de gasprijs dan in andere landen, waar het aandeel gas in de productie-mix kleiner is, en de marginale

energiebron vaker een andere dan gas is. De impact van deze prijsverhoging wordt dus in Nederland over het gehele jaar genomen sterker gevoeld. Echter, doordat er steeds meer hernieuwbare capaciteit wordt opgesteld zien we ook dat op de momenten dat er veel wind en/of zon is de prijs aanzienlijk daalt. Dan zijn deze productie-eenheden de marginale (dus prijszettende) energiebronnen.

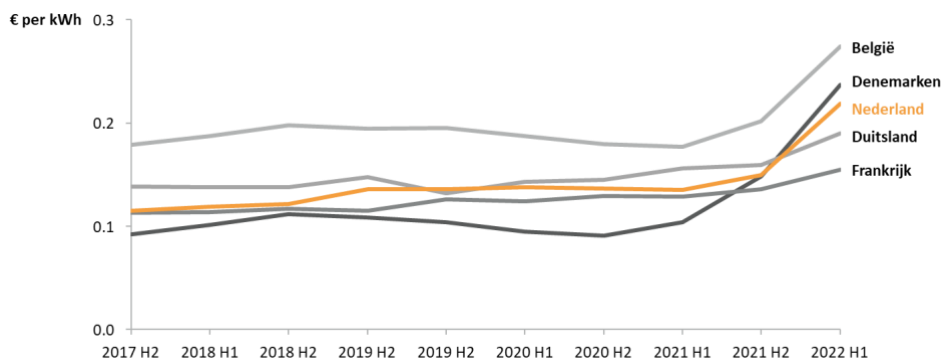

Figuur 4: Nederlandse productiemix voor elektriciteit in 2021 (data: CBS)

Nederland is momenteel afhankelijk van duurdere korte-termijn contracten, wat leidt tot hogere inkoopkosten en daarmee contractprijzen. Vanwege de realiteit van de bestaande gaspijplijninfrastructuur (die deels gericht is op aanvoer van gas uit Rusland), is Nederland nu meer afhankelijk van via haventerminals aangevoerd vloeibaar gas (LNG) dan voordien (naast gas uit Noorwegen, Noordzee...). Historisch gezien werden vooral (duurdere) korte-termijn contracten aangegaan voor LNG, om als de flexibele productiecapaciteit te dienen. De LNG havencapaciteit is pas sinds kort vergroot, dus veel aanleveringscontracten zijn pas recent afgesloten kunnen worden (onder de huidige hoge groothandelsprijzen).

1.5. Vergelijking van prijzen en marktwerking met omliggende landen

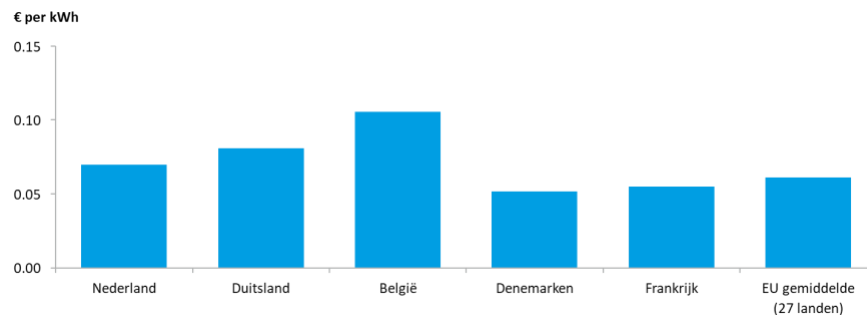
West-Europa wordt momenteel sterk getroffen vanwege zijn afhankelijkheid van Russisch gas, en de onmogelijkheid om op korte termijn de gasaanvoer vanuit andere regio's drastisch op te schalen, of om de productiecapaciteit van andere energiebronnen significant te verhogen. Ook in omliggende landen is dezelfde trend van uitzonderlijke prijsstijgingen dus zichtbaar.

Figuur 5: Evolutie van de contractprijzen van elektriciteit voor huishoudens, exclusief heffingen (data: Eurostat)

Hoewel ook andere landen te maken hebben met hogere inkoopkosten zijn er een aantal specifieke verschillen tussen Nederland en omliggende landen, die zorgen voor hogere energieprijzen voor consumenten:

- a) **Vershil in heffingen en netkosten:** Heffingen en netkosten vormen in NL 25 tot 40% van de prijs voor de kleinverbruikers. De heffingen als beheerskosten van de netbeheerders variëren sterk per land. Zo zijn de netbeheerkosten in Nederland bijvoorbeeld hoger dan in Frankrijk, maar lager dan in Duitsland en België.

Figuur 5: Kosten voor netbeheer voor het gemiddelde gezin in € per kWh (data: Eurostat, 2021)

- b) **Vershil in marktdynamiek:** De Nederlandse energiemarkt is meer gefragmenteerd (gekenmerkt door méér, kleinere spelers) en verticaal ontkoppeld (energieproductie- en levering wordt gedaan door andere bedrijven) dan elders. Dit betekent dat het in Nederland voor leveranciers minder makkelijk is om de inkoopkosten te drukken en te beschermen tegen marktvolatiliteit door de eigen productie-assets te gebruiken

- **Marktfragmentatie:** Nederland telt in 2022 57 vergunde energieleveranciers (Energiemonitor 2022, ACM) in vergelijking met bijvoorbeeld ~20 in België en ~40 in Frankrijk (maar sterk geconsolideerd in 1 of 2 duidelijke marktleaders). Deze marktdynamiek leidt tot meer concurrentiële druk en incentive om efficiënt te opereren, met positieve gevolgen voor consumenten (vb. rijk productaanbod, scherpe prijzen en marges, innovatie...). Het bewijs van deze goede marktdynamiek is dat klanten in Nederland vaker switchen van leverancier dan in een veel omliggende landen. In een hoog volatiele markt met hoge groothandelsprijzen, is het door de kleinere schaal van leveranciers en de sterke concurrentiedruk echter moeilijk om marges verder te reduceren, in vergelijking met minder competitieve markten. De marges staan door hoge concurrentie immers al onder meer druk.
- **Marktontkoppeling:** In de gefragmenteerde Nederlandse markt hebben slechts een aantal spelers significante lokale productiecapaciteit. In verhouding met bijvoorbeeld Frankrijk, en in mindere mate België. De leidende energieleveranciers beheren in die landen ook een groot deel van de productie-assets. In een marktcontext met hoge en volatiele groothandelsprijzen is het voor geïntegreerde bedrijven vaak mogelijk om zich efficiënter af te dekken tegen de hoge marktvolatiliteit, via de eigen productie-assets, wat de gemiddelde inkoopprijs, en dus de contractprijzen kan drukken

- c) **Vershil in energie-mix:** In andere landen is er historisch minder afhankelijkheid van gas dan in Nederland, en is gas minder dominant in het productievermogen:
- In Frankrijk en België is het aandeel nucleaire productie hoger en wordt ook vaker gestookt op olie en elektriciteit.
 - In Duitsland vormt steen- en bruinkool een deel van de energiemix.

Dit betekent dat gas in vergelijking met andere landen vaker de ‘marginale’ energiebron is die de groothandels-energieprijs bepaalt, waardoor de impact van de hoge gasprijzen disproportioneel groter is in Nederland.

1.6. Impact van huidige markt op (on)mogelijkheid om vaste prijzen aan te bieden

De energieleveranciers begrijpen dat vaste contractprijzen voor (een deel van) de klantenbasis de gewenste zekerheid biedt over de prijs die ze zullen betalen. De hoge en volatiele groothandelsprijzen maken het echter voor leveranciers onhaalbaar om momenteel betaalbare vaste prijzen in de markt te zetten, zonder buitensporige financiële risico’s te lopen. Een beperkt aanbod van vaste leveringsprijzen is ook zichtbaar in omliggende landen. In België is er bijvoorbeeld momenteel ook geen enkele leverancier die een vaste prijs voor huishoudelijke klanten aanbiedt.

Er zijn een aantal oorzaken waarom het voor energieleveranciers niet mogelijk is om in Nederland op dit moment vaste leveringsprijzen aan te bieden. Deze zijn veelal hetzelfde als de in paragraaf 1.1 t/m 1.5 beschreven oorzaken voor de hoge energieprijzen:

- **De hoge afhankelijk van gas in de productie-mix en als ‘prijsbepalend’ marginale energiebron,** maakt de groothandelsprijzen erg volatiel op zowel korte als lange termijn
- **Er is momenteel beperkte liquiditeit in de Nederlandse gasmarkt** ingegeven door de hoge prijzen en volatilititeit te maken waardoor het handelen in gas duurder en risicovoller is geworden. Hierdoor hebben vooral tussenhandelaren en financiële partijen zich teruggetrokken uit de gasmarkt. Door te toegenomen marktvolatilititeit is het het lang van te voren kopen en verkopen van gas ook duurder geworden
- **De Nederlandse energieleveringsmarkt is erg competitief,** waarbij kleine ‘challengers’ inspelen op kleine verschillen in de volatiele marktprijzen, om de beste prijzen te kunnen bieden in de huidige marktcontext. Om concurrentieel te blijven gaan ook grotere spelers mee in die aanpak, waardoor de markt gedefinieerd wordt door eerder korte inkoopcontracten. Dit maakt het moeilijk vaste prijzen aan te bieden
- **In Nederland zijn energieproductie en levering sterk ontkoppeld.** De leveranciers hebben dus doorgaans weinig hefboomen om een deel van hun productie te gebruiken om te ‘hedgen’ voor de huidige uitzonderlijke marktvolatilititeit.
- **Cashflow-risico:** Vanwege de hoge volatilititeit van de groothandelsprijzen zou het ‘hedgen’ van vaste prijzen momenteel een ongezond grote impact hebben op de cashpositie van leveranciers

Op het moment dat de groothandelsprijzen voor energie op termijn weer enigszins stabiliseren, en in combinatie met de gewijzigde regels voor de opzegvergoeding, zullen de leveranciers weer vaste prijzen kunnen aanbieden zoals voorheen het geval was.

2. Werking van het prijsplafond en impact op kleinverbruikers en energieleveranciers

2.1. Toelichting op werking van het energie prijsplafond

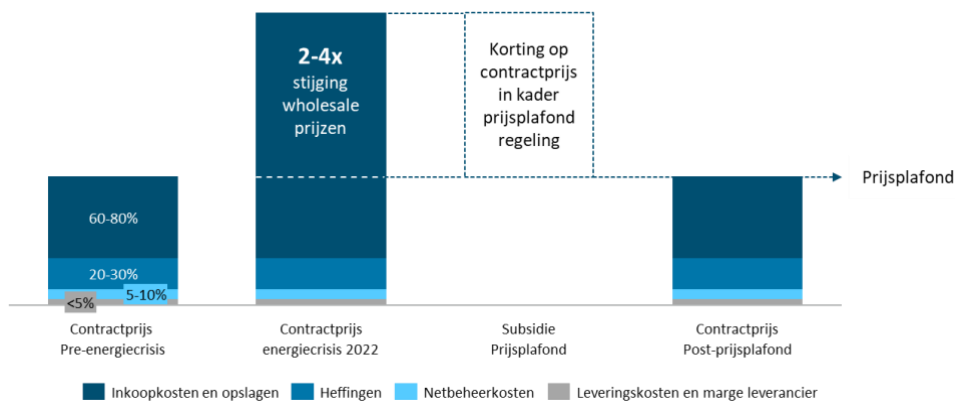
De huidige hoge energieprijzen hebben een grote maatschappelijke impact. Ook energieleveranciers merken dat steeds meer klanten moeite hebben met het betalen van de energierekening en delen de zorgen over de mate waarin huishoudens financieel het hoofd boven water kunnen houden.

Door invoering van het tijdelijke energie prijsplafond in 2023 krijgen huishoudens meer zekerheid over de hoogte van hun energiekosten. De overheid heeft energieleveranciers gevraagd de uitvoering van deze beleidsmaatregel op zich te nemen. Leveranciers hebben zich bereid getoond deze oplossing uit te voeren, die de druk op kwetsbare huishoudens verlicht en zo rekeningen voorspelbaar en betaalbaar houdt.

In 2023 zullen klanten tot het plafondvolume de vastgestelde plafondprijs betalen voor gas, warmte en elektriciteit. Energieleveranciers geven hiervoor de ontvangen subsidie van het Rijk volledig één-op-één door aan consumenten. Om het gat tussen de huidige contractprijzen en de vastgestelde plafondprijs te dichten stelt het Rijk leveranciers een subsidie ter beschikking die door leveranciers volledig en een-op-een doorgeven aan hun klanten. De subsidie wordt gebruikt om de gevolgen van de stijgingen van de groothandelsprijs sinds de start van de energiecrisis te mitigeren, conform de doelstelling van deze regeling. Boven het plafondvolume betaalt de klant de contractprijs zoals afgesproken met de leverancier.

Toelichting: warmte in het energie prijsplafond

Ook klanten met een warmtenet aansluiting komen in aanmerking voor de prijsplafond regeling. De toegepaste methodiek voor warmte is gelijk aan de methodiek voor gas en elektriciteit, behalve daar waar dat door de aard van warmte niet mogelijk of wenselijk is. Zo wordt warmte niet afgerekend in kWh of M3 maar in GJ. Ook worden er voor warmte bijvoorbeeld geen tariefcohorten gedefinieerd, omdat warmtetarieven overwegend vast zijn.

Figuur 7 : Illustratie impact energiecrisis en prijsplafond op contractprijs voor volume onder plafond

Subsidie wordt doorberekend aan de consument middels een korting op het termijnbedrag van de klant, om zo een onmiddellijke verlaging van de energiekosten

van de consument te realiseren. De leverancier weet pas bij het versturen van de eindnota wat het werkelijk verbruik en tarief over de verrekenperiode zijn geweest. Op dat moment kan de definitieve korting waar de klant recht op heeft worden toegekend. Omdat met de maatregelen een direct effect op de maandelijkse termijnbedragen van de klant wordt beoogd (en niet pas bij eindafrekening) wordt er door leveranciers maandelijks geschat op hoeveel korting een klant recht heeft. Vervolgens wordt deze verwachte korting doorberekend in het termijnbedrag van de klant.

Toelichting: Doorberekening prijsplafond in termijnbedragen klant

Leveranciers geven klanten advies over de hoogte van hun termijnbedrag op basis van de verwachte contractprijs en het verwachte volume over de looptijd van het contract. Klanten kunnen dit termijnbedrag vervolgens naar eigen inzicht en in overleg met hun leverancier aanpassen. Sommige klanten hebben bijvoorbeeld een onregelmatig inkomen en kiezen er bewust voor om hun termijnbedrag hierop aan te passen.

Het verbruik van de klant volgt in de regel een 'badkuip-profiel' en wordt beïnvloed door het weer: een hoger verbruik in januari, februari en maart, lager in de zomermaanden en hoger als de donkere wintermaanden weer aanbreken. Om de energiekosten voor klanten zo voorspelbaar mogelijk te maken wordt in de termijnbedrag calculatie het totale jaarvolume verdeeld over 12 maanden. Om de korting zoveel mogelijk aan te laten sluiten op de reguliere termijnbedragen van de klant wordt ook het verwacht volume in de subsidie voorschot aanvraag ingeschat voor het gehele jaar gedeeld door 12 maanden.

In het kader van de prijsplafondregeling passen leveranciers hun advies over de hoogte van het termijnbedrag aan. Klanten hebben zo meer zekerheid te verwachten energiekosten. Leveranciers vragen dus ook op maandelijkse basis een subsidievoorschot aan, zodat zij ook daadwerkelijk maandelijks de verwachte korting aan klanten kunnen doorbereken zonder in liquiditeitsproblemen te komen.

Het implementeren van de plafondregeling in systemen en het stress testen hiervan is complex en vergt tijd en mankracht. De korting moet bijvoorbeeld op de juiste manier op de factuur van de klant komen te staan en correct worden doorberekend. Leveranciers hebben soms meerdere facturatiesystemen, per merk of zelfs per klantgroep. De implementatie moet dus simultaan in al deze systemen gebeuren. Bovendien moet de regeling in alle nota's die een leverancier worden doorgevoerd. Dit zijn jaarnota's, maar bijvoorbeeld ook correctienota's en tussentijdse nota's. De impact van de regeling dient apart te worden getest per nota, rekening houdend met een uitgebreide set aan scenario's (enkel E, enkel G, verbruik boven plafond, onder plafond, etc.). Gedegen stress tests kosten tijd, en zijn belangrijk gezien het risico dat de leverancier loopt bij te veel of te weinig uitkeren: Fouten zijn immers voor rekening van de leverancier.

2.2 Toelichting op de subsidiebevoorschotting van energieleveranciers door het Rijk

Om consumenten korting te kunnen geven op hun termijnbedragen zullen leveranciers een maandelijks subsidievoorschot ontvangen van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). In nauw overleg tussen RVO, EZK en Energie-Nederland wordt een zorgvuldige methodiek uitgewerkt met gebruik van herleidbare gegevens uit bronsystemen, waarbij de subsidieverstrekking controleerbaar is door RVO en de subsidiebevoorschotting de leveranciers in staat stelt om de regeling voor consumenten uit te voeren.

Het toegekende subsidievoorschot stelt leveranciers in staat de maandelijkse termijnbedragen van klanten direct te verlagen en wordt één-op-één doorberekend naar klanten. De RVO houdt toezicht op de juiste toepassing van de subsidie middels risico-gerichte controle en heeft hiervoor een aantal instrumenten tot haar beschikking. Afhankelijk van de hoeveelheid subsidie die een leverancier ontvangt en een risico inschatting bepaalt de RVO hoeveel controle er nodig wordt geacht om mogelijk onrechtmatig gebruik van de subsidie te mitigeren.

Bij de eerste aanvraag:

- **Vaststelling methodiek en accountancy rulebook:** Bij het ingaan van de regeling wordt de voorschotmethodiek en verrekenmethodiek definitief vastgesteld, als ook een rulebook ten behoeve van controle op correcte uitvoering van de subsidieregeling door accountants.
- **Extra gegevens bij eerste aanvraag:** Bij de eerste aanvraag leveren leveranciers extra gegevens aan RVO die risico-gerichte controle gedurende de looptijd van de regeling mogelijk maken. Denk hierbij aan een proces- en architectuurbeschrijving van de extractie van aangeleverde gegevens, bewijsvoering over IT-controls over de primaire administratie en informatie over de jaarrekening controle.

Gedurende de subsidieperiode:

- **Toetsing extractie gegevens:** De gekozen methodiek maakt gebruik van herleidbare gegevens uit bronsystemen. RVO toetst of de extractie van deze gegevens correct gebeurt. Denk hierbij aan cross-check van gegevens met andere bronsystemen (is het opgegeven aantal aansluitingen gelijk of lager aan het aantal aansluitingen in het C-AR), en toetsing van queries (zoekopdrachten) op publieke registers en op de administratie van de leverancier.
- **Toetsing uitvoering methodiek:** Denk hierbij aan een toetsing van de toegepaste formules op de gebruikte gegevens (wordt het verschil tussen contractprijs en plafondprijs correct berekend) en patroonherkenning in volume en contractprijs fluctuaties (fors hogere contractprijzen in historisch opzicht dan wel ten opzichte van de rest van de markt).

Bij het subsidiebesluit:

- **Accountantsverklaring:** Bij het subsidiebesluit wordt definitief vastgesteld op hoeveel subsidie een leverancier recht had gedurende de subsidieperiode. Van dit bedrag worden de toegekende subsidievoorschotten afgetrokken. Het verschil wordt uitbetaald aan, dan wel terugbetaald door de leverancier
- **Clawback mechanisme:** Als na het subsidiebesluit blijkt dat een leverancier, ondanks controles gedurende de subsidieperiode, toch onrechtmatige subsidie heeft ontvangen dan moet dit bedrag teruggevorderd worden van de leverancier. Dit mechanisme is onderdeel van de regeling waarvan op dit moment de details worden uitgewerkt.

Er zijn dus zowel bij de start van de regeling, gedurende de regelingsperiode en bij het subsidiebesluit verschillende controlemechanismen in de regeling opgenomen om onrechtmatig gebruik van de subsidie tegen te gaan.

3. Verduidelikend antwoord op de bezorgdheden van de Kamer

3.1. Inzicht in adresseren van bezorgdheden met betrekking tot impact prijsplafond
Energie-Nederland ondersteunt constructief de uitwerking van het prijsplafond, om het voor de overheid mogelijk te maken dit tijdig te implementeren. Wij begrijpen dat er in de kamer en het kabinet bezorgdheden bestaan over de impact van het prijsplafond op de Nederlandse energiemarkt, de implicaties voor de energieleveranciers:

- i. Het prijsplafond zou niet volledig bij de consument terecht kunnen komen
- ii. Het prijsplafond zou kunnen leiden tot overwinsten voor de energieleveranciers
- iii. Het prijsplafond zou door de Europese Commissie kunnen worden beoordeeld als staatssteun aan de energieleveranciers
- iv. Het prijsplafond zou de vrije marktwerking kunnen beperken, en ervoor zorgen dat de leveranciers onredelijk hoge contractprijzen in de markt kunnen zetten

Energie-Nederland begrijpt de bezorgdheden van de Tweede Kamer en geeft graag inzicht in hoe deze in de regeling die Energie Nederland samen met het Ministerie en RVO heeft uitgewerkt worden geadresseerd

- **Volledige doorzetting naar kleinverbruikers:** De subsidiebedragen uitgekeerd door de overheid naar aanleiding van het prijsplafond komen volledig bij de consument terecht, de leveranciers fungeren hier louter als doorgeefluik. Dit wordt verzekerd door:
 - De doorzetting van het verschil tussen de contractprijs en het prijsplafond wordt voor elke leverancier gecontroleerd door onafhankelijke accountantscontroles
 - Indien de contractprijzen bijvoorbeeld stijgen gedurende de periode van het prijsplafond, naar aanleiding van een stijging in de groothandelsprijzen, zorgt de huidige regeling ervoor dat enkel de hogere groothandelsprijs wordt vergoed, niet een grotere marge
- **Geen overwinsten:** Het prijsplafond leidt niet tot additionele winsten voor de leveranciers, omdat alle subsidies volledig worden doorgezet naar de kleinverbruiker en de subsidie alleen ten goede komt van het vergoeden van gestegen groothandelsprijzen en daarmee gepaard gaande risico afdekking door de leverancier. Bovendien zijn er voldoende controlemechanismen geïntegreerd in de regeling om dit te verzekeren.
 - *Onafhankelijke accountscontrole:* Middels een accountantsverklaring zal voor elke leveranciers worden verzekerd dat het volledige subsidiebedrag correct is doorgezet
 - *Clawbacks:* Een voorziening voor 'clawbacks' worden meegenomen in de regeling, die toe staat dat subsidiebedragen die reeds zijn uitgekeerd, maar te hoog blijken na controle retroactief teruggevorderd kunnen worden van de leveranciers
- **Geen staatssteun:** Het prijsplafond is geen staatssteun omdat het geen financiële steun is van de Nederlandse overheid aan de energieleveranciers, maar een compensatie aan kleinverbruikers, gefaciliteerd door de energieleveranciers. Zij fungeren in deze regeling als doorgeefluik.

- **Geen impact op vrije marktwerking:** Het prijsplafond beperkt de vrije marktwerking niet en zal de contractprijzen niet beïnvloeden, aangezien een groot deel van de klanten méér energie zal verbruiken dan vergoed wordt door het prijsplafond. Leveranciers die de prijzen te veel verhogen zullen te maken krijgen met hogere uitstroom van klanten. Ongeveer 50% van de klanten zal een energieverbruik hebben dat boven de verbruikslimiet van het prijsplafond uitkomt waarmee ze geïncentiveerd zijn om te switchen bij hogere contractprijzen van hun leverancier. De overige klanten met verbruik onder het plafond profiteren van deze concurrentie-effecten op prijzen, omdat leveranciers niet (mogen en kunnen) differentiëren in prijzen en producten tussen klanten onder en boven het plafond. Omgekeerd kunnen leveranciers ook niet voor het deel wat onder het prijsplafond een “lagere marge” (zoals gewenst door uw Ministerie) hanteren en voor het deel daarboven de marktconforme marge.

3.2. Huidig markttoezicht verzekert marktconformiteit

Het bestaande toezichtsmechanisme door de ACM (vangnetregulering), biedt reeds zekerheid dat de contractprijzen redelijk zijn. Via deze regeling melden leveranciers momenteel al nieuwe of gewijzigde klantprijzen aan bij de ACM, waarna ACM de redelijkheid van de leveringsprijs toetst op basis van benchmarks. Indien leveringsprijzen afwijken van deze benchmark, volgt er verder onderzoek door ACM, waarbij de leveranciers meer inzicht moeten geven in de opbouw van hun interne kosten.

- **Huidig markttoezicht is strikt:** Het huidige toezichtsmechanisme in Nederland is relatief strikt m.b.t. margecontrole in vergelijking met regulering in andere Europese landen. Nederland kent met de vangnetregulering een volwassen en strikt controlemechanisme, met name op het gebied van margecontrole. In veel andere Europese landen (e.g., België, VK, Frankrijk) is geen regulering die margecontrole mogelijk maakt. In tegenstelling tot de regulator in die landen kan de ACM reeds uitgebreide informatie opvragen over brutomarges en relevante kosten om de redelijkheid van contractprijzen te garanderen; in het verleden heeft de ACM klantprijzen reeds afgekeurd op basis van te hoge marges
- **Indien nodig kan worden meegedacht over tijdelijke toevoegingen aan het bestaande toezicht:** Indien het nodig blijkt elementen aan de vangnetregulering toe te voegen kan door leveranciers worden meegedacht over haalbare en effectieve mogelijkheden daartoe. Zo kan bijvoorbeeld tijdelijk worden gedacht aan uitbreiding van transparantie middels verklaringen en/of het opstellen van een gedragscode, aan het aanleveren van meer granulaire data aan de ACM, of aan het aanleveren van inzicht in verwachte marges onder nieuwe prijzen (een marge-toets).

3.3. Additionele marge-regulering is oneigenlijk, onuitvoerbaar en ondoelmatig

De invoering van nieuwe marge-regulering is een oneigenlijke discussie die niet gelinkt is aan het prijsplafond (subsidie aan klanten met geen impact – direct of indirect - op marges van de leverancier). Er is geen aanwijsbaar effect tussen het prijsplafond en de verhoging van marge door leveranciers. Daarnaast stimuleert het plafond geen hogere marges, maar brengt het voor leveranciers hogere kosten met zich mee (administratieve verwerking, klantvragen, etc.)

Marge-regulering is niet uitvoerbaar. In toevoeging op de brief van de ACM zien wij een aantal redenen waarom sector-brede marge-regulering niet uitvoerbaar is:

- **Duidelijkheid:** Verantwoordelijkheid voor medewerking aan marge-regulering en mogelijk faillissementsrisico is momenteel moeilijk te accepteren door leveranciers. Een bestuurder moet het vennootschappelijke belang dienen en daarbij een afweging maken inzake wat op de lange termijn goed is voor de vennootschap. Voor de verschillende energieleveranciers is het dus van belang dat zij de voor- en nadelen van de door de overheid voorgestelde (subsidie)regeling beoordelen alvorens hun instemming te geven. Instemming in deze fase – waarin de precieze inhoud van de (subsidie)regeling niet bekend is, laat staan door experts is beoordeeld – is voor de leveranciers pas mogelijk als alle details bekend zijn.
- **Grote variabiliteit tussen leveranciers:** Een eenduidige marge bestaat niet door grote verschillen tussen leveranciers in bedieningsmodel en positionering. Er bestaan tussen de energieleveranciers grote verschillen in hun respectievelijke leveringskosten en resulterende nettomarge, als gevolg van eigenlijke verschillen in de bedrijfsstrategie, klantenpropositie en bedrijfsefficiëntie (vb. sommige bedrijven zijn door digitalisering in staat om hetzelfde aantal klanten te bedienen met minder medewerkers, waardoor ze minder personeelskosten hebben. Dit kan langs de andere kant ook wel de bereikbaarheid en de mogelijkheid tot persoonlijk contact met klantmedewerkers verminderen. Elk bedrijf maakt zo zijn eigen keuze over hoe ze zich willen organiseren en positioneren)
- **Grote variabiliteit in de marktomstandigheden resulterend in jaar-op-jaar verschillen bij één en dezelfde leverancier:** De continu evoluerende marktsituatie in de laatste jaren heeft een impact op de bedrijfscontext van elke leverancier, resulterende in zowel neerwaartse als opwaartse fluctuaties in de marge van elke leverancier over de tijd.
- **Mix-effecten in klant-portfolio's en kosten-opbouw:** Voor zakelijke klanten worden contractprijzen en marges vaak individueel – op klantniveau – bepaald, om rekening te houden met het specifieke verbruiks- en risicoprofiel van elke onderneming, met vaak aangepaste en complexe contractvormen die voldoen aan de specifieke wensen van zakelijke klanten; sommige leveranciers hebben een groter of kleiner aandeel van dergelijke klanten. Daarnaast zijn kosten (sourcing, zie boven; IT, operationele kosten) bedrijfsbreed en word met een sectormarge de leverancier die synergiën en efficiënties over segmenten, landen en verdienmodellen weet te realiseren hard geraakt
- **Geen eenduidige definities:** Het verduidelijken van definities, consequenties voor leveranciers, etc. zal meerdere jaren in beslag nemen (zie eerder doorlooptijd van ACM in uitvoering van black-box prijscontrole model – een simpelere problematiek) – totdat helderheid aanwezig is kunnen bestuurders juridisch gezien (aansprakelijkheid) niet akkoord gaan met een subsidie aanvraag.

Marge-regulering ondoelmatig: Margeregulering is een zwaar instrument zonder additionele voordelen ten opzichte van de huidige marktordening en afspraken rond prijsplafond. Margeregulering heeft wel veel negatieve consequenties (vb. verschraling aanbod voor klanten, minder investering verduurzaming en innovatie...) Daarnaast zorgt marge-regulering/marge-plafond voor grote faillissementsrisico's in de sector wanneer van een stringente benchmark wordt uitgegaan door grote verschillen in inkoopposities en bedienmodel van verschillende partijen, en door grote variabiliteit

marktomstandigheden die leiden tot jaar-op-jaar verschillen in marges bij één en dezelfde leverancier.

4. Reactie Energie-Nederland op Kamerbrief d.d. 7 november Tijdelijk Prijsplafond

Tot slot gaan we in deze paragraaf in op een aantal specifieke punten en voornemens van het Kabinet zoals toegelicht in de Kamerbrief van 7 november jl. over het tijdelijk prijsplafond.

4.1 Ten aanzien van voornemen voor introductie van redelijke (bruto) marge als additioneel controlemechanisme:

Het kabinet geeft aan, nu de ACM heeft laten weten geen mogelijkheden te zien om op een betrouwbare wijze een redelijke bruto of netto marge te bepalen, een externe partij te vragen om advies wat een redelijke te hanteren (bruto) marge kan zijn en per 1 maart te streven naar een overgang naar een regeling waarin deze marge als extra controlemechanisme is toegevoegd. Energie-Nederland begrijpt de bezorgdheden van de Kamer. Tegelijkertijd biedt – zoals ook beschreven in paragraaf 3.2 en 3.3 - het bestaande toezicht regime door de ACM (vangnetregulering) reeds zekerheid dat contractprijzen redelijk zijn. Het hanteren van een redelijke bruto of netto marge is oneigenlijk, omdat er geen aanwijsbaar effect is tussen het prijsplafond en het verhogen van de marges. Daarnaast is het onuitvoerbaar, omdat er grote verschillen bestaan tussen leveranciers en tussen jaren. Tot slot zorgt het hanteren van een bruto-marge mogelijk voor negatieve consequenties, zoals verschraling van het aanbod voor consumenten, beperktere investeringsmogelijkheden voor leveranciers in de energietransitie en mogelijke faillissementsrisico 's.

4.2 Ten aanzien van mogelijke alternatieven voor vergoeding van leveranciers:

Het kabinet geeft aan dat – wanneer het niet mogelijk is om de voorkeursroute van het introduceren van een nieuwe regeling per 1 maart met een redelijke (bruto) marge te realiseren – twee alternatieven voor vergoeding van leveranciers te bezien, namelijk (i) een subsidieregeling die uitgaat van een vaste vergoeding en (ii) het inzetten van de prijzenwet en het bieden van nadeelcompensatie. Energie-Nederland wijst erop dat deze twee alternatieve sterke negatieve consequenties voor de consument en/of marktwerking hebben en risico's met zich meebrengen die niet te overzien zijn:

- i. Een subsidieregeling met een vaste vergoeding op basis van een referentie-inkoop prijs (gelijk voor alle leveranciers) en het prijsplafond betekent dat de leveranciers in verschillende mate worden gecompenseerd (immers zullen hun reële inkooprijzen van elkaar afwijken). Dit betekent dat de Europese Commissie dergelijke regeling kan beoordelen als staatssteun. Daarnaast betekent dit dat bepaalde leveranciers die een inkoop prijs hebben die onder de referentie prijs zit bovenmatig grote winsten kunnen maken vanwege het prijsplafond. Daarnaast zorgt dit mechanisme ervoor dat alle leveranciers richting dezelfde inkoopstrategie zullen convergeren om geen risico te lopen dat zij een competitief nadeel hebben of in financiële problemen komen door een gemiddelde inkoop prijs te hebben die ver van de referentie prijs zit. Dit leidt er toe dat dat het productaanbod zal verschraken en dat de subsidiekosten voor de

- overheid stijgen omdat de groothandelsprijzen voor energie stijgen naar aanleiding van de convergentie van inkoopstrategieën
- ii. Het inzetten van een prijzenwet i.c.m. nadeelcompensatie leidt tot afgedwongen reductie van marges waardoor risico's op solvabiliteit zullen ontstaan voor leveranciers. Leveranciers zouden hier een vergoeding krijgen op basis van het verschil tussen de gereguleerde prijs en een redelijke kosteninschatting. Deze regeling zou ook kunnen beoordeeld worden als staatssteun omdat de compensatie voor iedere leverancier kan verschillen. De EC zal hier gedetailleerde data willen uitvragen van elke leveranciers om te kunnen bepalen of de ingeschatte kosten evenredig zijn, en de gedetailleerde analyse voor het goed inschatten van de kosten van elke leverancier zal significante vertraging betekenen. Doordat de uitkering van de nadeelcompensatie vanwege deze complexiteit mogelijk binnen enkele jaren zal kunnen worden vastgesteld, vergroot dit de financiële risico's voor leveranciers. Het zetten van vaste prijzen in een volatiele markt met weinig liquiditeit bij het inkopen verhoogt ook significant de faillissementsrisico's bij leveranciers (indien zij bijvoorbeeld tijdelijk een te hoge inkoopprijs hebben in vergelijking met de gereguleerde prijs)

4.3 Ten aanzien van de mogelijke introductie van een nieuwe regeling per 1 maart:

Het kabinet noemt in de Kamerbrief er naar te streven vanaf 1 maart een nieuwe regeling van kracht te laten zijn waarin een additioneel controlemechanisme gericht op (bruto) marge is toegevoegd. Het introduceren van een volledig nieuwe regeling vanaf 1 maart zal tot verschillende verreken, implementatie- en communicatie uitdagingen leiden. Indien het kabinet er voor kiest om vanaf 1 maart een additioneel controlemechanisme te introduceren, dan zal dit mechanisme moeten worden toegevoegd aan de beoogde regeling die vanaf 1 januari van kracht wordt, zonder dat hiervoor een volledig nieuwe regeling wordt geïntroduceerd.

4.4 Ten aanzien van blok-aansluitingen:

Het Kabinet geeft t.a.v. blokaansluitingen aan dat een regeling voor blok-aansluitingen (meerdere huishoudens achter een aansluitingen) onder coördinatie van de Belastingdienst wordt uitgewerkt. Voor energieleveranciers is het helaas niet mogelijk om hieraan een bijdrage aan te leveren, omdat blok-aansluitingen niet bekend zijn bij leveranciers. De zorgen over huishoudens achter blok-aansluitingen zijn herkenbaar. Het is goed dat het kabinet met de betrokken beheerders van deze aansluitingen zoekt naar een oplossing waarbij ook de Belastingdienst wellicht behulpzaam kan zijn.

Voor energieleveranciers is het helaas niet mogelijk om hieraan een bijdrage te leveren. Energieleveranciers zijn vaak niet met het feit dat bekend bij deze aansluitingen sprake is van een blok-aansluiting. Maar ook zelfs als wel bekend is dat mogelijk sprake is van een blok-aansluiting, heeft de energieleverancier geen enkele informatie over wat er zich achter een dergelijke blok-aansluiting bevindt. De beheerder van de aansluiting heeft wel een dergelijke administratie en is degene verantwoordelijk voor de facturering van de energie aan de betrokken huishoudens.

4.5: Energie-Nederland wijst daarnaast op twee feitelijke onjuistheden in de Kamerbrief:

In paragraaf III. Totstandkoming prijsplafond, alinea c. Praktische Uitwerking stelt het kabinet dat voor de afrekening van het prijsplafond het plafondvolume over het kalenderjaar wordt verdeeld over maanden. Het volume zal echter worden verdeeld over

dagen (en niet maanden), zodat leveranciers kunnen omgaan met verrekenperiodes die eindigen/starten gedurende een maand.

In dezelfde paragraaf stelt het kabinet dat om tot een evenwichtigere invulling van het prijsplafond voor de consument te komen wordt voorgesteld om uit te gaan van een op volume gewogen prijs (over de zogenoemde verrekenperiode van maximaal 1 jaar). Daar moet aan worden toegevoegd dat leveranciers werken met een minimale verrekenperiode van een maand. Door de gekozen systematiek is toevoeging van marge beoordeling extreem complex.

4.6 Ten aan zien van bekendmaking hogere energieprijzen als gevolg van beëindigen maatregelen 2022 in november:

. Het Kabinet geeft aan dat de maatregelen voor de energierekening voor 2022 - verlaging energiebelasting elektriciteit en verhoging teruggave energiebelasting en verlaging btw naar 9% -per 1 januari 2023 worden beëindigd. Daarnaast zullen volgens ACM de netbeheerderstarieven in 2023 stijgen. De groothandelsprijzen voor 2023 zijn nog steeds hoog en volatiel. Aangezien zowel de groothandelsprijzen hoog en volatiel lijken te blijven, het belastingvoordeel wegvalt, en de netbeheerkosten zullen stijgen is het te verwachten dat de gemiddelde contractprijzen zullen stijgen in 2023, vanwege redenen die volledig buiten de controle van de energieleveranciers vallen

Energieleveranciers zijn verplicht om hun contractprijzen inclusief btw en energiebelasting naar de klant te communiceren. Ook is ACM van mening dat dit 30 dagen van tevoren dient plaats te vinden. Dat betekent dat *eind november* deze hogere contractprijzen al met klanten zullen moeten worden gecommuniceerd.

4.7 Ten slotte: alle inzet energieleveranciers gericht op start prijsplafond per 1 jan 2023

Energie-Nederland benadrukt dat energieleveranciers dag en nacht werken aan de invoering van het prijsplafond per 1 januari a.s. Daarmee helpen zij de overheid bij het uitvoeren van deze complexe regeling. Energieleveranciers hebben zich hieraan verbonden om de zorgen over de betaalbaarheid van de energierekening bij hun klanten te verlagen. Energie-Nederland is daarom blij met de waardering die de minister uitspreekt voor de samenwerking met de energieleveranciers die daarmee het prijsplafond in zo'n korte tijd mede mogelijk maken.